

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA WE WROCŁAWIU
z dnia..... 2024 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Panieńskie Skały
(PLH020009)

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688, 1890) zarządza się, co następuje:

§ 1.1. Ustanawia się plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Panieńskie Skały (PLH020009), zwanego dalej: „obszarem Natura 2000”.

2. Plan zadań ochronnych obejmuje cały obszar Natura 2000.

§ 2. Opis granic obszaru Natura 2000, w postaci współrzędnych punktów załamania, określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 3. Mapę obszaru Natura 2000, stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony, określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 5. Cele działań ochronnych, określa załącznik nr 4 do zarządzenia.

§ 6. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, określa załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu:
Katarzyna Łapińska

Załącznik nr 1 do zarządzenia Regionalnego
Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z
dnia 2024 r.

**Opis granic obszaru Natura 2000 Panińskie Skały (PLH020009), w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie
współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992**

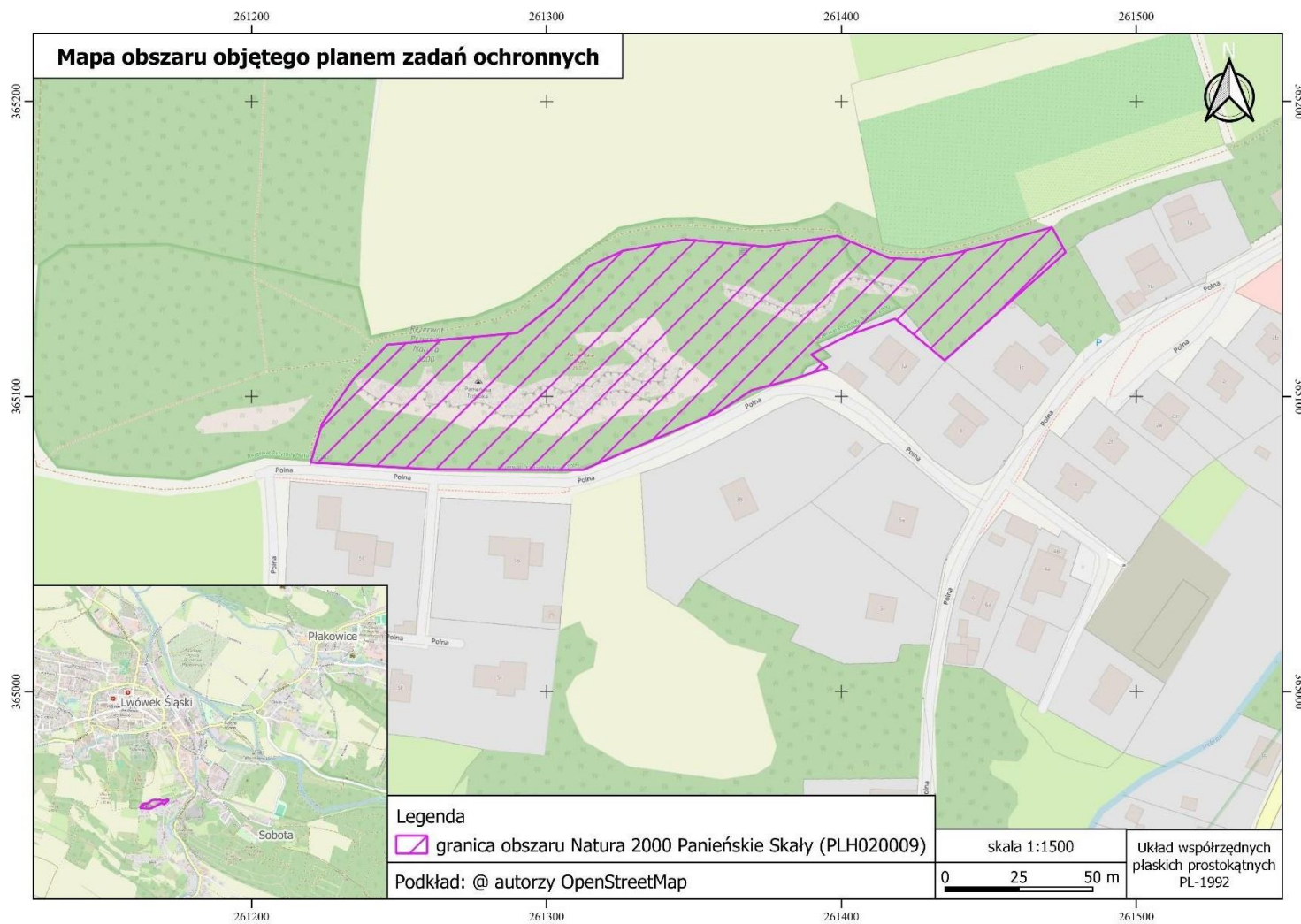
Numer	X	Y
1	365148.85	261476.07
2	365140.87	261467.12
3	365132.69	261457.94
4	365128.68	261453.44
5	365126.56	261451.06
6	365112.26	261435.01
7	365119.75	261426.06
8	365126.36	261418.17
9	365120.53	261401.86
10	365114.22	261389.74
11	365109.73	261395.35
12	365105.50	261382.37

13	365102.11	261369.54
14	365094.60	261358.11
15	365081.73	261327.78
16	365075.13	261312.40
17	365075.28	261262.26
18	365077.59	261219.99
19	365090.81	261223.88
20	365106.43	261234.94
21	365110.55	261239.35
22	365117.52	261246.02
23	365121.52	261290.16
24	365131.66	261303.13
25	365144.04	261314.40

26	365149.36	261325.88
27	365153.22	261347.25
28	365150.78	261374.38
29	365154.45	261398.64
30	365146.89	261416.24
31	365146.38	261427.11
32	365148.57	261438.72
33	365152.21	261452.84
34	365157.36	261471.40
35	365148.85	261476.07

Załącznik nr 2 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2024 r.

Mapa obszaru Natura 2000 Panieńskie Skąły (PLH020009)



Załącznik nr 3 do zarządzenia Regionalnego
Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia.....2024 r.

**Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk
będących przedmiotami ochrony**

Przedmiot ochrony	Zagrożenia	Opis zagrożenia
8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Zagrożenia istniejące	
	D01.02 drogi, autostrady	Przez teren Obszaru przebiega kilka ścieżek (głównie w szczytowej części skałek), szlak turystyczny, kilka dróg gruntowych, a od południa obszar zamyka ul. Polna. Duża atrakcyjność terenu przyciąga zarówno osoby stale odwiedzające ten obszar, jak i przypadkowych turystów. W związku z tym dochodzi tu do częstego rozjeżdżania miejsc przyległych do dróg oraz zaśmiecania siedliska.
	G05.04 wandalizm	W obrębie siedliska obserwuje się akty wandalizmu w postaci malowania graffiti, palenia ognisk i prób wyrycia wyżłobień w skałach. Ogniska są rozpalane zarówno u podnóża skał, jak i na wszelkich innych dogodnych miejscach, np.: półkach skalnych i w partii szczytowej skał.
	E01.03 zabudowa rozproszona	Bezpośrednim skutkiem sąsiedztwa zabudowy miejskiej jest łatwa dostępność miejsca i stała penetracja powierzchni siedliska, nasilająca się szczególnie w okresie letnim.
	G01 sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Problem stanowi głównie wspinaczka naskalna, która wprawdzie nie jest związana z montowaniem mocowań w ścianach skalnych, ale na tyle intensywna, że wpływa negatywnie na zbiorowiska naskalne. Problem wydeptywania dotyczy przede wszystkim szczytowej partii skał. W miejscach częstego wydeptywania rozwijają się zbiorowiska synantropijne.
H05.01 odpadki i odpady stałe	Płat siedliska zaśmiecany jest odpadkami, butelka, puszkami itp.	

	I01 obce gatunki inwazyjne	W bezpośrednim sąsiedztwie siedliska występuje czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> i niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> .
	K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	W związku z bardzo małą powierzchnią siedliska zmiany w jego troffi są widoczne na znaczącej ich części (zjawisko naturalne).
	K02.02 nagromadzenie materii organicznej	Na powierzchni siedliska obserwuje się proces nadmiernego gromadzenia ściółki drzew iglastych (sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>). Ściółka ta zsuwa się w wielu miejscach w szczeliny skalne, a jej rozkład jest powolny (zjawisko naturalne).
	Zagrożenia potencjalne	
	X brak zagrożeń i nacisków	Nie zidentyfikowano zagrożeń na etapie opracowywania planu zadań ochronnych.
9170 łąka środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Zagrożenia istniejące	
	D01.02 drogi, autostrady	Przez teren Obszaru przebiega kilka ścieżek (głównie w szczytowej części skałek), szlak turystyczny, kilka dróg gruntowych, a od południa obszar zamyka ul. Polna. Duża atrakcyjność terenu przyciąga zarówno osoby stale odwiedzające ten obszar, jak i przypadkowych turystów. W związku z tym dochodzi tu do częstego rozjeżdżania miejsc przyległych do dróg. Dodatkowo, w sąsiedztwie siedliska przebiega droga dojazdowa do osiedla, co wpływa na zwiększoną penetrację siedliska i jego zaśmiecanie.
	H05.01 odpadki i odpady stałe	Płat siedliska zaśmiecany jest odpadkami, butelka, puszkami itp.
	I01 Obce gatunki inwazyjne	W obrębie siedliska występuje czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> i niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> .
	Zagrożenia potencjalne	

	A08 nawożenie/nawozy sztuczne	Pola orne sąsiadujące od północy z płatem siedliska mogą być przyczyną nasilenia się zjawiska eutrofizacji w przypadku zintensyfikowania upraw polowych. Wpłynie to wówczas na pogłębienie się zmian w zbiorowisku grądu.
	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Istnieje ryzyko usuwania drzew z powodu np. bezpieczeństwa, bez jednoczesnego odnowienia powierzchni powstałych luk.
1421 włosocień delikatny <i>Trichomanes speciosum</i>	Zagrożenia istniejące	
	M02.03 zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku	Od kilkunastu lat nie potwierdzono występowania gatunku w Obszarze.
	E01.03 zabudowa rozproszona	Równoległe do obszaru ciągnie się linia zabudowy rozproszonej miasta Lwówek Śląski, co wiąże się ze wzmożonym ruchem okolicznych mieszkańców i turystów i zaśmiecaniem terenu.
	G05.04 wandalizm	W obrębie stanowiska obserwuje się akty wandalizmu w postaci malowania graffiti, palenia ognisk w pobliżu skał i prób wyrycia wyłobień w skałach, jednak obecnie nie oddziałuje to negatywnie na siedlisko gatunku.
	G01 sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze	Miejsce jest atrakcyjne turystycznie, przez co jest chętnie odwiedzane przez turystów i okolicznych mieszkańców, co zwiększa ryzyko zaśmiecania, pisana farbą po ścianach i prób wyrycia napisów w skałach.
	Zagrożenia potencjalne	
	B02.03 usuwanie podszytu	Usuwanie podszytu z powierzchni grądu otaczającego zbiorowiska naskalne oraz usuwanie krzewów porastających miejscami szczeliny i półki skalne mogłoby wpłynąć niekorzystnie na potencjalne siedliska gatunku włosocienia delikatnego <i>Trichomanes speciosum</i> ze względu na zmianę warunków oświetleniowych.

	K04.01 konkurencja	Potencjalne zagrożenie stanowić może rozwój konkurencyjnych gatunków mchów np. <i>Pseudotaxiphyllum elegans</i> .
--	------------------------------	---

Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Parametr/wskaźnik stanu ochrony	Cele działań ochronnych
8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni 0,2 ha siedliska z uwzględnieniem dynamiki naturalnych procesów, co odpowiada ocenie U1.
	Gatunki charakterystyczne	Utrzymanie sporadycznego występowania gatunków charakterystycznych, co odpowiada ocenie U1.
	Gatunki dominujące	Utrzymanie występowania dominacji innych gatunków z pokryciem nie więcej niż 40%, co odpowiada ocenie U1.
	Ślady wspinaczki lub wydeptywania	Utrzymanie występowania pojedynczych śladów, wskazujących na sporadyczne przypadki wspinaczki lub wydeptywania, co odpowiada ocenie U1.
	Pokrycie przez gatunki traw	Utrzymanie pokrycia przez gatunki traw – maksymalnie do 25%, co odpowiada ocenie FV.
	Występowanie jeżyn, malin, dzikiego bzu czarnego i bzu koralowego	Utrzymanie braku występowania nitrofilnych gatunków krzewów (z wyjątkiem maliny – do 5% pokrycia), co odpowiada ocenie FV.
	Obce gatunki inwazyjne	Poprawa wskaźnika do stanu U1, tj. występowanie pojedynczych okazów niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> i czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> w obrębie płatu siedliska oraz otoczeniu siedliska.
	Martwa materia organiczna	Utrzymanie występowania martwej materii organicznej na powierzchni nie większej niż 10%, co odpowiada ocenie FV.

	Ekspansja krzewów i podrostów drzew	Utrzymanie występowania pojedynczych osobników juwenilnych drzew lub krzewów o pokryciu nieprzekraczającym 20%, co odpowiada ocenie FV.
	Ocienienie muraw	Utrzymanie zacienienia powierzchni muraw powyżej 50%, co odpowiada ocenie FV.
	Struktura przestrzenna płatów	Utrzymanie oceny U2 – występowania na płatów siedliska bez gatunków typowych i wyróżniających.
	Ślady ognisk w pobliżu ścian skalnych	Utrzymanie oceny U1 - występowanie pojedynczych śladów ognisk w odległości większej niż 10 m od ścian skalnych.
	Inne przypadki dewastacji siedliska	Poprawa oceny wskaźnika do U1 - pojedyncze ślady dewastacji zagrażające siedlisku.
	Ogólny cel ochrony	Poprawa stanu ochrony do stanu niezadowolającego (U1).
9170 łąka środkowoeuropejska i subkontynentalna (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Powierzchnia siedliska	Utrzymanie stabilnej powierzchni 0,5 ha siedliska z uwzględnieniem dynamiki naturalnych procesów, co odpowiada ocenie FV.
	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	Utrzymanie oceny wskaźnika U2 na 40% stanowisk siedliska w obszarze – utrzymanie typowej, właściwej dla łąk środkowoeuropejskich kombinacji florystycznych.
	Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	Poprawa oceny wskaźnika do U1 – utrzymanie sporadycznego (nie więcej niż 2% pokrycia transektu) udziału gatunków inwazyjnych.
	Martwe drewno (łączne zasoby)	Utrzymanie oceny wskaźnika U2 – obecności martwego drewna poniżej 10 m ³ /ha.
	Martwe drewno wielkowymiarowe	Utrzymanie oceny wskaźnika U2 na co najmniej 50% stanowisk siedliska w obszarze – obecność martwego drewna wielkowymiarowego poniżej 3 szt./ha.
	Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	Utrzymanie oceny wskaźnika U1 – utrzymanie zróżnicowanej struktury pionowej i przestrzennej, <10% powierzchni pokrytej przez fragmenty starego drzewostanu.

	Ekspansywne gatunki rodzime w runie	Utrzymanie oceny wskaźnika U1 – utrzymanie braku gatunków ekspansywnych lub pojedyncze okazy gatunków nitrofilnych w runie (między 1% - 5% powierzchni).
	Gatunki obce w drzewostanie	Poprawa oceny wskaźnika do FV – utrzymanie udziału gatunków obcych w drzewostanie <1% i nie odnawiających się.
	Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	Utrzymanie oceny wskaźnika U1 – utrzymanie <10% udziału drzew starszych niż 100 lat, >50% udziału drzewostanu powyżej 50 lat.
	Naturalne odnowienie drzewostanu	Utrzymanie oceny wskaźnika U1 – utrzymanie pojedynczego naturalnego odnowienia, nie reagujące na luki.
	Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)	Utrzymanie oceny wskaźnika U2 – utrzymanie występowania drzew biocenotycznych na poziomie <10 szt./ha.
	Inne zniekształcenia	Utrzymanie oceny wskaźnika U2 – występowanie licznych oddziałujących na strukturę fitocenozy oddziaływań.
	Ogólny cel ochrony	Zachowanie siedliska w obszarze Natura 2000 w złym stanie zachowania (U2).
1421 włosocień delikatny <i>Trichomanes speciosum</i>	Liczebność	Utrzymanie oceny U2 – nie stwierdzono występowania gatunku na stanowisku.
	Powierzchnia potencjalnego siedliska	Utrzymanie potencjalnego siedliska gatunku na powierzchni powyżej 4 m ² , co odpowiada ocenie FV.
	Powierzchnia zajętego siedliska	Utrzymanie oceny U2 – nie stwierdzono występowania gatunku w obrębie siedliska.
	Konkurencyjne gatunki mszaków.	Występowanie pojedynczych egzemplarzy mszaków, co odpowiada ocenie FV.
	Ślady ognisk	Utrzymanie oceny FV – brak ognisk w sąsiedztwie siedliska gatunku.
	Dewastacja	Utrzymanie oceny U1 – pojedyncze ślady antropopresji.

Ocienienie	Utrzymanie wysokiego stopnia ocienienie powyżej 90%, co odpowiada ocenie FV.
Wojłok (martwa materia organiczna)	Utrzymanie braku martwej materii organicznej, co odpowiada ocenie FV.
Miejsca do kiełkowania	Utrzymanie oceny FV – występowanie miejsca do kiełkowania na powierzchni powyżej 4 m ² .
Ogólny cel ochrony	Utrzymanie złego stanu zachowania gatunku (U2).

**Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich
wdrażania**

Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania			
8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	Usuwanie odpadów w obrębie siedlisk przyrodniczych.	Działka ewidencyjna nr 825/2, obręb Lwówek Śląski, gmina Lwówek Śląski	Gmina Lwówek Śląski
9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Ręczne usuwanie niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> poprzez wyrywanie wraz z korzeniami w okresie od maja do końca września (przed zawiązywaniem się nasion) wraz z usunięciem biomasy poza granice obszaru Natura 2000. Pierwsze usuwanie należy przeprowadzić w okresie maj-czerwiec.		Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
	Usuwanie czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> z zastosowaniem cięcia wysokiego (0,5-1 m) w połączeniu z usuwaniem nowych odrośli oraz cięcia poniżej szyi korzeniowej.		Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

<p>1421 włosocień delikatny <i>Trichomanes speciosum</i></p>	<p>Prowadzenie obserwacji gatunku w ramach monitoringu oceny stanu zachowania gatunku.</p>	<p>Działka ewidencyjna nr 825/2, obręb Lwówek Śląski, gmina Lwówek Śląski</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach prowadzenia Państwowego Monitoringu Środowiska</p>
--	--	---	--

Dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych

<p>8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i></p> <p>9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>)</p>	<p>Monitoring realizacji celów działań ochronnych oraz ocena stanu zachowania siedliska zgodnie z metodyką PMŚ (Państwowy Monitoring Środowiska), co 6 lat w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działka ewidencyjna nr 825/2, obręb Lwówek Śląski, gmina Lwówek Śląski</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000</p>
<p>1421 włosocień delikatny <i>Trichomanes speciosum</i></p>	<p>Monitoring oceny stanu zachowania gatunku zgodnie z metodyką PMŚ (Państwowy Monitoring Środowiska), co 6 lat w okresie obowiązywania PZO.</p>	<p>Działka ewidencyjna nr 825/2, obręb Lwówek Śląski, gmina Lwówek Śląski</p>	<p>Organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000</p>